

ŠKRAT

„ŠKRAT“ vsako prvo in tretjo soboto
V meseci vsakem razlil bo togoto.

„ŠKRAT“ stane vse leto 3 gl., polu
leta 1 gl. 50 kr., četrť leta 80 kr.

V Ljubljani, dne 20. junija 1885.

Številka 10. — Tečaj III.

Naročnina in reklamacije naj se pošiljajo
upravnistvu, spisi pa urednistvu v „Na-
rodno Tiskarno“ v Ljubljani.

Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo.

Dijurnist Miško Zeba.

(Konec.)

Prijatelj je imel je mnogo in še preveč. In kdo bi se rad ne družil takemu, kakeršen je bil Miško, vedno središče šale in smeħu. Kolikokrat so sedeli pri vrčkah piva in se zabavali s pikantnimi dobrodružnostmi, katerih so vedeli toliko pripovedovati, in ko so nategavali tudi Miška, da naj pové káko, povedal jo je najrajši iz svojega živenja. Dasi je bila brez vseh posebnosti in brez vsakega dovtipa, smijali so se vender le in hvallili njega šaljivo duhovitost. In ako mu je še kdo pohvalil njegov „idejal“ in slikal tega krasoto in napil obema na zdravje, tedaj se je vzpel dijurnist Zeba, ponosno pogledal na okolo in poklical točajko: „Prinesite tu sem dva črevlja piva!“ Tovariši pa so slavili nadalje njega in njegovo „krasoto“.

In ko so v meglenih nočeh spremeljali radodarnega Miška, pač niso zgrešili suknjarskih ulic; šaljivi Petrač pa je obstal pred nedavno obnovljeno hišo, položil svoj dežnik po levi roki, udarjal nanj liki harpovnik o mesečnem svitu na Neapolskih ulicah in krožil solo one znane pesni:

„Holde Schöne,
Hör' diese Töne . . .“

Miška pa so očarovali ti nežni glasovi. —

In ko so o zimskih večerih drugi plesali z njegovim „idejalom“ po gladkem parketu krasnobojne dvorane, slonel

je on obično pri mramornatem stebru in pritiskal nanj vroče lice goreče ljubavi. Plesal pa on ni z njo, — ni si upal . . .

Pretekli so meseci in Miško je pisal „zaljubljena pisma“; in ona mu je „poste restante“ odgovarjala, kakor on nji. Čital je in čital ter ubožaval nje krasni jezik in občudoval nje lepo pisavo.

Kaka pisma pa ji je stoprv pisal on, poetičen človek od vrha do tal. V sami poeziji so se topile črke in podobe, s katerimi jo je prispodabljal, raztezale so se na vse predmete v naravi in nenaravi.

„Ti skleda mojih mislij, lonec mojih solza, žlica mojega življenja, jed mojega srca, kolesce moje ure“ — — — Tako in jednako jo je nagovarjal, nazadnje se pa pomuzal Muzam in pogazil s Pegazom plode svoje navdušenosti. Posebno je gledal na čisto vjemo in da je bila pesem brez apostrofov. Da navajam le jedno:

„Oj solnce ti rumeno
Velika sira plošča,
Ti siješ zmer pošteno
Celo na tega hrošča.

To solnce, oh rumeno,
Veliko sira ploščo,
Kako jo zaželeno
Dal' devi bi za toščo.

Tako sta si Miško in „izvoljena“ dopisavala. Toda vse „pride na dan“ in

tudi Miško je izvedel, da ta njegova „izvoljena“, ki mu je znala tako lepa pisma pisati, nihče drugi ni nego njegov izvoljeni prijatelj Petrač. Tedaj pa se je Miško v resnici razjezil in osveta mu je plamtela z njegovega obraza. In osvetil se je!

* * *

Dijurnist Miško Zeba je že dalj časa bolehal in ti njegovi prijatelji so mu dejali, da ima jetiko, in mu svetovali, da naj pije kozje mleko in gre za nekaj časa domov.

In ubogal je Miško in šel k svoji ubožni materi na kmete, kjer je izpil vsak dan tri čaše kozjega mleka, dokler ni izpil čaše — življenja.

Malo kmečkih pogrebcev je šlo za krsto, — prijatelj je pa ni bilo nobenega.

In ko so potem imeli malo pogrebščino pri Gobarji ter srkali blaženo žganje, pravila je Podreparjeva Meta, da je klical ranjki Miha na smrtni postelji večkrat: „o sveta“, najbrž „pomagavka“, komentovala je pobožna ženica. In drugi so pritrjevali, da je imel Miha vender še precej vere in da matere do smrti ni pozabil.

To je bila pač „osveta“!

Buráč.

KOMIČNI PRIZORI.

Narobe svet!

Peter Smola, črevljar; Tine in Tone, njegova učenca.

(Konec.)

Tine (ki se je porogljivo smijal za hrbtom): Tone je zašil rokav; zato je odšel tako naglo in ves čas se je smijal na tihem.

Smola. Daj nož sem in prereži nit (Tine prereže nit, čuvši ropot, se zmuza ven; potem ustopi Tone.) Ti premiljonski dečko, zakaj si zašil rokav?

Tone (se dela nevednega): Jaz? Kar nič ne vem! Nihče drugi ni storil tega, nego Tine! Le poglejte, nastavnik, kako se je izplazil ven, ker se je zbal moje ovadbe.

Smola. Tine je dejal, da si ti to storil!

Tone. Laže! Le kaznujte ga, ker se laže tako rad! Jaz se lagati kar ne morem: „Kdor mlad laže, star krade,“ pravi pregovor.

Smola. Tiho, klepetec! Jaz vama bodem že pokazal, kaj se pravi z menoj norce briti. Kje imaš žebice?

Tone (mu pomoli zavoj): Tu so!

Smola (odpre zavoj): O ti križana malha, da ti ne morem dobro reči! Ta paglovec mi prinese „nageljeve žebice“. Kaj te je stara poslala po nje za kuho? Kaj ne veš, kakšnega rokodelstva si, da ne veš, kaj so žebice za čevlje? O ti narobe svet!

Tone. Nastavnik, „nagelj“ je nemška beseda....

Smola. Pojdi se solit! Nič več vaju nimam rad. Jaz zdaj grem, a vidva glejta, da mi popravita tiste čevlje, dokler se ne vrnem. Pokličī onega zmuzneta in hitro na delo! (Odide.)

Tine (ustopi): Ali si ga zopet? Veš kaj, Tone, naš gospodar je vendar le dober človek, nehajva ga že jedenkrat mučiti....

Tone. Bodi tiho in zadovoljen, da si mu jo odnesel. Zdaj pa sedi semkaj! (Privleče iz malhe dve smodčici in dá jedno Tinetu, drugo pa utakne sam v usta. Tine privleče karte izpod postavca in začneta kartati.)

Tine. Dopoldne sva dobra; matere tako ne bode blizu, ker pripravlja v kuhinji kosilo. Samo če stari pride?

Tone. Eh, kaj še! Srce štirideset!

Tine. Oho, kako je to mogoče?

Tone. Tiho! (Napenja uho.) Meni se zdi, da grē Smola nazaj, res, dvakrat smola!

Smola (ustopi hitro, smeje se): Ha, ha! Pa sem ga in sem jo! (Ugleda dečka, ki hitita spravljati karte in smodčice.) Aha, tako vidva mene ubogata? Je že dobro; zdaj zastavimo drugo.

Tine in Tone. Nikoli več, nastavnice! Nikoli več!

Smola (ja gleda nekaj časa): Za danes še prizanesem, samo kartice in smodčice mi dajta! (Tone mu pomoli samo kakih deset kart.) Tako, tako! Odpustim vama in zakaj? Povedal vama bodem. (Pomišlja, smeje se.)

Tine (v stran): Tepec še ne vé, da je vseh kart 32!

Tone (baš tako): Midva bodeva pa še igrala, če je prav samo še 20 kart, kaj ne da, Tine? (Smejita se oba.)

Smola (sam s seboj): No, pa je vse jedno, če vidva ne vesta! — Ampak takega pa še ne! Usnjar je trdil, da desetaka ni dobil, in ko me je hotel tožiti, izpové se mu njegova žena, usnjarica, ki bi še vedno rada mlada bila in lepa, da je ona ohranila desetak zase, ko sem jaz novce po njej izročil usnjarju. In za kaj ga je porabila? Za obleko. Ha, ha! Ko bi meni moja stara kaj takega naredila, potem bi ne bil rad v njeni koži. Oh, te ženske bodo še svet preobrunile s svojim lišpom in — jezikom. Še vedno sem rekel in še pravim: Narobe svet! Buráč.

(Zastor pade.)

Dodatkarju.

V delalnico sem tvojo zrl,
Ki „kunštnih“ si rodil brez broja!
Nevkretno piše roka tvoja:
Nikjer je stalne misli ni,
Zastonj črnilo se gubi.

V delalnico sem tvojo zrl,
In videl vedno sem vrtenje,
Kameleonovo vedenje,
Preobračanje, previjanje,
Samo otrobje vse vezanje.
Dokazov nisem vzrl nikjer!
Brezumni svet ti slavo proži,
Ko mahaš po duhteči roži,
In črnogledcev marsikter
V okove tvoje duh položī,
Češ: zdaj ga je do smrti strl!
In — dokazov ni!

V delalnico sem tvojo zrl,
Tam pretvarjanje sem stvari
A ne dokazov vzrl!

Začetnik moj, ki si me vstvaril
Sofistike cel koš podaril,
V oklep „Slovenčev“ me zaprl, —
Zakaj? Veš ti? —

Ko boš papirno ječo strl,
Ne bom umrl!

No duhu poženo peroti,
Ki bo čez anatemni plot —
Razvil jih na skrivnostno pot, —
Kam? Tebi hitel bo naproti,
Da enkrat bi ti v srce zrl,
Da zrl bi čmernokislo lice,
O, brez ljubezni in resnice!

A košu mene izročē
In svet na mah nič več za kraj
Ostankov teh ne ve.

In ni mi žal! Svet zabi naj!

Ti me ne zabiš!

Za novo zver me spet porabiš, —

Za kako? Res ne vem,

Ti sam si gospodar!

A eno ti veleti smem:

Dej, stopi raje na prižnico,

Ali se vsedi v spovednico,

Katerokoli počni stvar;

Kedor bi pa kot jaz po sveti,

Imel brez misli krog noreti,

In o sofizmih le živeti —

Dodatka — zmašiti nikár!

Dodatek.

LISTEK.

Po volitvah.

Vsaka reč le jeden čas trpi, tako tudi volitve. Pretečeni teden so bile končane. Dobili smo zopet poslance, kateri bodo nas osrečevali zopet šest let. Po večjem so stari, le semtertja smo katerega zamenili z novim. Najbolje so se pa pri letošnjih volitvah obnesli Dolenjci. Izvolili so si slovečega učenjaka, zgodovinarja in profesorja Šukljeta. Cela Avstrija bode njim zavidna, kaj pravimo, cela Evropa, pa še jeden del Amerike.

Res trdo je šlo. Na Dolenjskem je še vedno nekaj takih, ki so se dali preslepiti in volili so tistega grofa, ki še vreden ni jermenov odvezati od Šukljetrovih čevljev. Pa kaj se če, povsod je še nekaj takih budal vmes, ki ne vedo kaj je prav, katerim se nič dopovedati ne more, ker imajo mesto možganov ajdovico v glavi. Volilni zakon je pa že tako neumno ustrojen, da tudi tem ljudem priznava volilno pravico.

V prihodnje bo to že drugače. Ako se ne poboljšajo in bodo še vedno delali

tako, bomo pa naredili tako postavo, po kateri bode še le tisti imel volilno pravico, kateri bode dokazal, da ima res sposobnosti za to. Izpraševala jih bode posebna komisija. Eksaminatorje bode pa imenoval prof. Šuklje, saj bo lahko naredil, kar bode hotel, ko se bode vsel na ministerski stol in bodo potem poslanci le občudovali njegovo modrost in učenost. Načelnik te izpraševalne komisije bode Metliški ali pa Novomeški župan ali pa tisti slani doktor iz Novega mesta, kateri neki sprva tudi ni maral za Šukljeta, potem ga je pa sv. Duh razsvetlil, da je sam volil Šukljeta in ga volilcem silil, kakor Ribničan stihno robo ali pa Čič jesih.

Nekateri se še vedno nekaj ujedajo proti tej volitvi, ker se Šukljeta bojé, ki jim bo v zboru take pravil, da se bodo kar za ušesa držali.

Pravijo, da se bodo proti ti volitvi ustavljali v državnem zboru, kar se vé da jim ne verjamem. Naj se pa le ujedajo, Šuklje jim bo že povedal, kar jim gre. Njim ni prav, da so volili nekateri Metliški kmetje tudi z meščani. To je pa namreč že stara navada, da ti kmetje z meščani volijo. Stare navade je pa treba spoštovati.

Vidite, na Turškem je tudi že stara navada, da ima jeden po več žen in lejte nikdo več temu ne ugovarja, pri nas pa bi takoj imel sitnosti s sodnijo, ko bi si omislil kdo dve ženi. Iz tega lahko vidite, kako moč imajo stare navade.

Poleg tega so pa ti kmetje jako inteligentni, niso taki tepci, kakor so Podgolovčanje v Ljubljani. Najbolji dokaz temu je to, da so Metliški kmetje Šukljeta volili v državni zbor. Podgolovčanje ga pa še v mestni zbor niso hoteli. Nadalje so tudi volili nekateri podučitelji, o katerih se trdi da nimajo pravice voliti. To je pa naravnost smešno. Učitelj bi ne smel voliti, tisti paglovci pa, kadar odrastejo, katere on poučuje, ali bi to ne bil narobe svet. Če tako govore tiste postave, potem pa niso nič vredne, in se jih ni treba držati. Te volitve nikakor ne bodo zavrgli, kajti temu se bomo uprli vsi zavedeni Delenjci.

Opričnik.

Desétnikova ljubézen.

Ob méji sva zvečer sedéla,
Motrila jasno sva nebó;
Ti zvézdice si svitlé štéla
Štéł zvézdice sem jaz s tabó.

„Li ljubiš zvézde?“ — prijaznívo
Prašala si — „kako bliščé!“
In poleg si očéсце živo
Uprla radoználo v mé.

Kako bi jih ne ljubil, déva!
Ker díče krasno to nebó,
In njih svitlóba bodra séva
Na tožnotemno nam zemljó.

A bolj ko te zvezdice néba,
In ko svitlóbo njih jasno
Jaz ljubim — — li beséd je tréba? —
Jaz ljubim — zvezde pod bradó!“
Jeronim Štrk.

ŠKRATOGRAMI.

Dunaj. Šuklje odložil mandat ter ustopil v benediktinski samostan, da zadosti za sedanje grehe.

Ljubljana. Na Turjaškem trgu je razsajala neverjetno huda kolera, a odkar je Šuklje zmagal, izginila je popolnoma ter se naselila najbrž na Dolenjskem.

Novo Mesto. Agitacija za Šukljeta je bila tu neznosna. Nekdo, ki je prišel zanj agitovati, porezal je, ko je že razdelil vse novce, celo gumbe z vladnega fraka ter jih razdelil med volilce. Kdo? izve se pri uredništvu.

Črnomelj. Tukajšnji katoliški Slovenci vsled veselja jokali, ker je Šuklje zmagal; v kratkem pa bodo žalosti jokali, da je zmagal.

Metlika. Živijo Štruklje! Metliški katoliški Slovenci so napravili procesijo, da so hvalili Boga, ker jim je pomagal do zmage.

Fing-Fong-Fung. Vse veselo! Vse pleše, odkar smo izvedeli, da je Šuklje zmagal. Živijo Šuklje! Živili kitajski — pardon — katoliški Slovenci.

POGOVORI.

A.: „Ali si čul, da so na Dolenjskem zadnjič plačevali glasove po deset goldinarjev?“

B.: „Čul sem, čul: Čudil sem se pa tudi, kajti zadnjič sem kričal vso noč po mestu in kaj sem dobil za to!“

A.: „Bržkone štiriindvajset ur pri Čučku, ha, ha!“

A.: „Kaj praviš, kje so pa dobili toliko denarja, da so glasove kar po pet ali deset goldinarjev za Šukljeta kupovali na Dolenjskem.“

B.: „Najbrž so dali Šukljetu že nekaj predplače na njegovo prihodnjo ministersko plačo.“

A.: „Ali si čul, da so z Metliko volile tudi vasi: Križevska vas. Sirkov vrh in Veršiče?“

B.: „To je pa neverjetno!“

A.: „O, koliko neverjetnega se je že slišalo o Turjaškem trgu in je bilo vender vse gola resnica!“

DROBIŽ.

„Človeka nikar!“

Mnogo se je že pisalo in ugibalo o tej krasni pesmi, a pravega vender še nihče ni zadel. Po temeljitem prešljevanji sem jaz pravo pogodil. Ta pesem nima in tudi ne more imeti drugega pomena, nego:

„Človeka nikar“ — takega namreč, ki bi bil tako siten in svojeglav, kakor je „profesor dodatkologije“ — dr. Mahnič! Jurij Pihalnik.

Kmet, prišedši v nedeljo k zdravniku, prosi ga, da bi mu zob izruval. Zdravnik mu odgovori: „Pridite jutri, danes ne smem, kajti vsako delo je v nedeljo prepovedano.“

Vzглядna priročnost.

V Madridu na Španjskem je začela razsajati in moriti tamkajšnje prebivalce neizprosna kolera od dne do dne bolj. Mnogo so storili, da bi zaprečili in zatrli pogubno bolezen, vender pa se množé bolniki tako, da jim celo prostora primanjkuje zanje. Kaj je storiti? Modri možje so se že dalje časa posvetovali o tem in naposled je vender izumila bistra, jako bistra glava, da bode treba zidati nove bolnice; toda kje? „Ker se je bati, da bi se bolezen ne zanesla tudi v neokužene kraje,“ dodal je nekdo izmed učenih mož, „treba nam je torej zidati bolnico, kolikor moči blizo in zato bi bil — po mojih mislih — London kakor navlaš!“ „Izvrstno! Izvrstno! Izvrstno!“ pritrdili so navzoči jednoglasno in sklep je bil storjen.

Nova iznajdba.

Poslovodja neke tukajšnje tovarne, Švab, kar se samo ob sebi razume, izumel je čudno brizgalnico. Vlekla bode nemške delavce v deželo, a kranjske brizgala iz dežele.

☞

Pozor kuharice!

Podpisani priporoča najtoplejše svoj posredovalni zavod za razne službe: kuharicam, hišinam in drugim poslom, kakor tudi za državne in deželne službe, katerih ima vedno mnogo na razpolaganje.

Z odličnim spoštovanjem

Fran Šuklje,
posredovalec služeb.

Procesija metliških katoliških Slovencev za srečno zmago pri dolenjskih volitvah. — Šuklje nosi bandero.

Vabilo na naročbo.

Z današnjo številko smo končali prvo poluletje ter opozarjamo častite naročnike, da o pravem času ponove svojo naročnino ter nam tako prihranijo mnogo truda, katero nam prouzročuje neredno plačevanje.

Kakor do sedaj, pričevali bodemo tudi v bodoče raznovrstne daljše zabavne spise, pesmi, dovtipe in podobe, kajti obljubili so nas podpirati tudi nadalje z izvrstnim gradivom vsi dosedanji sotrudniki. Tako, upamo, moči nam bode ustrezati vsestranski slavnemu občinstvu.

„Škrat.“

Stotnik: „Kje imate dovoljenje, da se smete potikati tako pozno okoli?“

Prostak: „Gospod stotnik! Ponižno naznanjam, da smo se do zdaj tepli in da nisem mogel vse popustiti! Dovoljenja pa še nimam, a ponižno prosim zanj, da bodem mogel iti nazaj, ker nismo še vse ugnali!“

Sinček: „Srčno voščilo za god, papa! To le ti dajem v dar in želim, da bi še mnogo let praznovali tvoj god, ker tedaj vselej kaj boljšega jemo!“

Pepček: „Kam pa, Jožek, kam?“

Jožek: „Mojster me je spodil in sedaj ne vem, kam bi šel, ker domov ne smem!“

Pepček: „Veš kaj, Jožek! Kar k prof. Šukljetu pojdi, on ti gotovo službo oskrbi.“

Dolenjka: „Le potrpite, otroci! Sedaj bode vsega zadosti, ker je Šuklje naš poslanec!“

Otroci: „To pa le nikari, „klofut“ je že zdaj preveč!“